

יד
מהרי"ץ

שערי יצחק

השיעור השבועי

מפי מרן הגאון
הרב יצחק רצאבי שליט"א
פוסק עדת תימן

נמסר במוצש"ק
זיחי

טבת ה'תשפ"ב ב'של"ג
בבית המדרש "פעולת צדיק"
בני ברק

לק"י

נושאי השיעור:

תשובות קצרות לשלוש שאלות שנשאל מרן שליט"א, א' האם צריך לומר את התפילה לפני הלימוד – יהי רצון וכו', קודם שקוראים 'הלכה יומית' בסיום תפילת שחרית לפני עלינו לשבת. ב' האם מנורת חנוכה בת שמונה קנים מהווה היכר בכדי שיהיה מותר להדליקה במקום שבו מדליקים נרות בכל ימות השנה. ג' האם מותר לנסוע לעיר אילת לצורך מנוחה.

המשך בעניין דלא שייך לומר 'גדולה עבירה לשמה' לאחר מתן תורה, הרחבה בביאור דברי הגר"ח מואלאזין ועוד מגדולי הליטאים שהרחיבו בכך, ומאידך ביאור דרך חסידי הבעש"ט אשר נראה מדבריהם כי ישנה קצת נטייה אחרת לגבי עניין זה, כגון אותם שמתפללים וקוראים ק"ש לאחר הזמן.

האם יעל אשת חבר הקיני היתה יהודייה, והאם אסתר המלכה היתה אשת איש. גילוי מרעיש שנתגלה בזמנינו, כי משתקפת ע"ג ההרים בחצי האי סיני, דמותו של משה רבינו ע"ה אוחז במטה.

כל הזכויות שמורות

יוצ"ל ע"י מוסדות יד מהרי"ץ בני ברק

טלפקס: 03-5358404. נייד: 050-4140741

דוא"ל: yad@maharitz.co.il

להאזנה לשיעור דרך הטלפון:

קול יהודי תימן – 072-33-23-642 שלוחה 6

מספר השיעור בקו "קול יהודי תימן" – 624

לשמיעת השיעור במערכת קול הלשון – 03-6171031

השיעור מוקדש להצלחת הבחור החשוב יאיר ציון קאפח הי"ו,
בן ידידנו הרב נועם קאפח הי"ו מבית שמש ת"ו,
שבא בברית השידוכין בשעה טובה ומוצלחת.
ולהצלחת כל בני משפחתם, ברוחניות ובגשמיות.
המקום ברוך הוא ירצה נדבתם, ויברך מעשי ידיהם, ומכל צרה ונזק יצילם,
ויזכה החתן להקים בית כשר ונאמן בישראל על אדני התורה והיראה
בדרכי אבותינו ורבותינו הקדו', וימלא כל משאלות ליבם וליבכם לטובה
ולברכה, אכי"ר.

בשם רחמן.

השיעור מוקדש להצלחת הבחור החשוב יאיר ציון קאפח הי"ו, בן ידידנו הרב נועם קאפח הי"ו מבית שמש ת"ו, שבא בברית השידוכין בשעה טובה ומוצלחת. ולהצלחת כל בני משפחתם, ברוחניות ובגשמיות.

אשריהם ואשרי חלקם, יש להם שם את ארגון זבנה, אשר כשמו בן הוא, בונה הרבה משפחות. זה זבנה עם וא"ו החיבור, בונים עוד ועוד, ממשיכים ולא עוצרים, ב"ה שנים רבות, עוזרים למשפחות שהם ממש במצוקה. השרשרת נמשכת. ירבו כמותם בישראל.

המקום ברוך הוא ירצה נדבתם, ויברך מעשי ידיהם, ומכל צרה ונוק יצילם, ויזכה החתן להקים בית כשר ונאמן בישראל על אדני התורה והיראה בדרכי אבותינו ורבותינו הקד', וימלא כל משאלות ליבם וליבכם לטובה ולברכה, אכ"ר.

תשובות קצרות לשלושה שאלות שנשאל מרן שליט"א, א' האם צריך לומר את התפילה לפני הלימוד – יהי רצון וכו', קודם שקוראים 'הלכה יומית' בסיום תפילת שחרית לפני עלינו לשבת. ב' האם מנורת חנוכה בת שמונה קנים מהווה היכר בכדי שיהיה מותר להדליקה במקום שבו מדליקים נרות בכל ימות השנה. ג' האם מותר לנסוע לעיר אילת לצורך מנוחה.

לפני שניכנס לעניינים בעומק, נפתח בשאלות של ידידנו הרב אליהו סויד הי"ו, ב"ה הוא 'מסמר קבוע' בשיעורים הרבה שנים, והוא שולח הרבה שאלות, הרבה זמן אני לא מספיק לענות עליהם, אבל מתוך צרור השאלות, לכל הפחות על שלוש שאלות בינתיים. ואם תהיה בעתיד אפשרות להמשיך, הלואי, וכן יהי רצון. שאלה ראשונה, לגבי שתי הלכות שקוראים מה'שונה הלכות' שזה עתה יצא לאור, קודם תנא דבי אליהו, האם בעי לומר קודם לכן יהי רצון. דהיינו 'תפילה לפני הלימוד', יהי רצון וכו', שלא אכשל בדבר הלכה וכו'.

לאחרונה יצא לאור ספר 'כל שונה הלכות', זה אחד, ויצא עוד ג"כ הלכה יומית 'בשעה אחת', ברוך ה' אברכים – אלה מרחובות, ואלה מאשקלון – ב"ה אני שומע שהרבה בתי כנסת קוראים בכך בעיבור בצורה מסודרת, זה נוח ומוגש בצורה קלה, וקוראים בזה בכל יום, לפני סיום תפילת שחרית.

זה אינו מנהג חדש, וגם בעבר אבותינו נע"ג היו נוהגים כן. אבל השאלה שלו, האם צריך להגיד לפני כן, יהי רצון וכו'. אפשר לדייק תשובה לשאלה הזאת ממהרי"ץ זיע"א, שלא צריך לומר נוסח יהי רצון וכו'. וידוע אמנם שכך הוא המנהג שלא אומרים.

מהרי"ץ כותב בעץ חיים ודף פ' ע"א, אחרי פיטום הקטורת, בזה"ל, ונהגו שהחזן קורא לעם עתה מקצת הלכות. הדבר מתאים כעת, שהרי לפני כן אומרים, תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום וכו', א"כ החזן – דהיינו מנהיג הציבור – קורא מקצת הלכות.

כגון פסקי הלכות הש"ע, או הרמב"ם, בעבור אותם המקדימים לצאת למלאכתם תכף אחר השלמת התפילה. ישנם אנשים, שאינם יכולים להישאר ל'שילוש' שאחרי התפילה.

שבזה יהיה להם בטחון בחלק לעולם הבא. כדאמר התם, כל השונה הלכות בכל יום, מובטח לו שהוא בן העולם הבא. אז לכל הפחות, שישמעו שתי הלכות.

כאשר עיני כל תחזנה, כאן מהרי"ץ לא כתב לומר יהי רצון, אלא רק אח"כ וע"ה דף פ"ג ע"ב, 'קודם הלימוד אומר יהי רצון'. מובן, שכעת לא אומרים זאת. רק אחר כך לפני ה'שילוש'.

צריך לומר, כי כיון שזה לא ממש לימוד קבוע, הוא רק קורא להם, אין כאן משהו עיוני או שנושאים ונותנים, אלא זה משהו הכי פחות, העיקר שיכנסו באזניהם שתי הלכות. זהו דבר עראי, ועל כך לא נהגו ואין צורך לומר יהי רצון. אבל כמובן, אם יעשו שיעור וכדומה, לפני עלינו לשבת, אזי אין הכי נמי. אבל הדבר אינו מקובל, כי לפני עלינו לשבת, זה רק ממש כדי לזכות את האנשים, שלא יישארו אחרי כן, ומיד הם יוצאים.

שאלה מהקהל: גם ב'שילוש' קוראים מהר, ולא מתעכבים.

תשובת מרן שליט"א: אבל עכ"פ הלומדים הם מיושבים אז. פה ושם לכל הפחות יכולים לשאול משהו קטן. זה כבר לא עראי, כמו אותן שתי הלכות שאחרי פיטום הקטורת.

שערי יצחק – השיעור השבועי

מלמצרים יעו"ש. אם כן, מאחר ויש בכך ספיקות, מי שמיקל וישנו צורך – יש לו על מה לסמוך. זהו רק עניין של 'חשש', א"כ לפי העניין. אם אין אפשרות אחרת, והדבר משמעותי, וצריך זאת לצורך בריאות וכדו'.

בעזרת ה', אולי בסוף השיעור נחזור לעניין זה, של א"י וחו"ל. לגבי הר סיני.

המשך בעניין דלא שייך לומר 'גדולה עבירה לשמה' לאחר מתן תורה, הרחבה בביאור דברי הגר"ח מואלאזין ועוד מגדולי הליטאים שהרחיבו בכך, ומאידיך ביאור דרך חסידי הבעש"ט אשר נראה מדבריהם כי ישנה קצת נטייה אחרת לגבי עניין זה, כגון אותם שמתפללים וקוראים ק"ש לאחר הזמן. התחלנו לדבר בסוף השיעור הקודם, בעניין 'עבירה לשמה'. זהו נושא מאד יסודי, הנוגע להרבה עניינים.

המקור לכך הוא בגמרא נזיר [נדף כ"ג ע"ה] והוריות [נדף י" ע"ב], שם כתוב כך, אמר רב נחמן בר יצחק, גדולה עבירה לשמה, ממצוה שלא לשמה. 'עבירה לשמה', יותר גדולה, יש לה יותר ערך וחשיבות, מאשר מצוה לא לשמה. צריך לקיים את המצוות לשמן, ואם האדם עושה את המצוות שלא לשמן, העבירה לשמה היא יותר חשובה מפילו ממצוה לא לשמה.

הגמרא שואלת על כך שאלה, ומסקנת הגמ' בסוף שזה לא יותר גדול, אלא אותו הדבר. 'כמצוה שלא לשמה'. הערך של עבירה לשמה, היא כמו מצוה לא לשמה.

שנאמר [שופטים ה', כ"ד] תְּבַרְךָ מְנַשִּׁים יְעַל אֵשֶׁת חָבֵר הַקִּינִי מְנַשִּׁים בְּאֵהָל תְּבַרְךָ. מאן נינהו נשים באהלה? שרה רבקה רחל ולאה. דבורה וברק משבחים אותה ב'שירה', שירת דבורה נאמרה ברוח הקודש, דבורה היתה נביאה. 'תבורך מנשים', מה שעשתה יעל, היא באותה דרגא כמו אמותינו הקדושות, שרה רבקה רחל ולאה. לא ניכנס לכל הפרטים, אפשר לראות שם את מה שרש"י מסביר, ושאר המפרשים. נאמר מעט רק את מה שנוגע לעניינינו.

אמר רבי יוחנן, שבע בעילות בעל אותו רשע באותה שעה, שנאמר [שופטים ה', כ"ז] בֵּין רַגְלֶיהָ פָּרַע נָפֶל שָׁכָב וגו'.

ועוד, שאם תוסיף להם אמירת יהי רצון, זה יקח זמן בערך כמו אותן שתי ההלכות, ואין להם פנאי. מתוך החפזון, עלול כבר שלא יקשיבו להלכות, לא יבינו כלום.

*

שאלה שנייה, בשלחן ערוך המקוצר חלק ג' סימן ק"כ סעיף ז' ולא ידליק וכו', יש לעיין אם מדליק מנורת חנוכה במקום הדלקה כל השנה, אבל יש היכר כמה שמדליק במנורת שמונה קנים, אי סגי בהכי.

זאת שאלה קשורה, לימי החנוכה שעברו עלינו לטובה. הרי הרמ"א כותב [בסי' תרע"א ס"ב], לא להדליק את המנורה היכן שמדליקים כל השנה, לפי מנהגם שמדליקים הרבה, כל אחד מבניה בית, כי אז אין היכר. לא יהא היכר כמה נרות מדליקין. אבל השאלה, אם תהיה מנורת שמונה קנים, אולי זהו היכר.

יכול להיות. אבל נראה שהם לא מחלקים. כי עצם הדבר שזה נמצא באותו המקום, אז מה שזה שמונה הוא לא משמעותי, כביכול שיהיה היכר. כיון שסוף סוף יש אור, לא יספרו בדיוק את הנרות. לכן צריך שיהיה לכל אחד מקום מיוחד.

*

שאלה שלישית, אמי מורתי עובדת בגן, ומטעם המועצה יש להם נסיעת "מנוחה" לאילת, האם מותר לה להצטרף.

כידוע, בעניין העיר אילת, האם היא ארץ ישראל או חוץ לארץ, אין הדבר מוסכם, וי"א אפילו שנוהג שם יום טוב של שלגליות, דיברנו על הנושא הזה בעבר [מוצש"ק וירא התשפ"ב], היכן הגבול הדרומי של א"י, ישנם בכך הרבה חילוקי דעות, אין בזה דברים ברורים, ואין בכך הכרעה ברורה, ולכן קשה להגיד 'פסק הלכה' בעניין זה.

אבל לגבי עצם העניין של יציאה לחוץ לארץ, הדבר אינו מדאורייתא, כמבואר בשדי חמד [מערכת האל"ף, אות רמ"ז], האומר כי בודאי שזה לא מדאורייתא. ודאי מדאורייתא שרי לצאת מא"י לשאר ארצות חו"ל לגור שם, חוץ

ובהמשך שואלת הגמרא, והא קא מתהניא מעבירה? אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, אפילו טובתם של רשעים, רעה היא אצל צדיקים. היא לא נהנתה. שמע מינה, טובתו רעה היא.

לגבי הדבר הזה, אומר יסוד גדול הגר"ח מואלאזין – שהוא פה שני של הגר"א מוילנא – בספרו נפש החיים [שער ראשון פרק כ"א כ"ב].

אינני יודע האם מישהו אמר זאת במפורש לפניו, לא זכור לי אף אחד בדורות שלפניו שכתב את זה, אבל הוא קבע בזה מסמרות, שדבר זה נאמר רק לפני מתן תורה, ולא אחרי מתן תורה. כי אחרי מתן תורה, ישנן תרי"ג מצוות, יש מצוות מדאורייתא ויש מצוות מדרבנן, ואין דרך ומקום לנטות ימין או שמאל. אבל לפני מתן תורה, שייך להיות דבר כזה, לעשות דברים – אפילו שזה לא כדין – אם המטרה היא טובה.

והוא מסביר בכך, לגבי יעקב אבינו, איך הוא נשא שתי אחיות? הלא אבותינו קיימו כל התורה כולה, א"כ כיצד הוא נשא שתי אחיות? אלא הוא אומר, כי יעקב אבינו ידע שבזה יש לו 'תיקון' לעשות.

וז"ל שם, כשהשיג יעקב אבינו ע"ה שלפי שורש נשמתו יגרום תיקונים גדולים בכחות ועולמות העליונים אם ישא השתי אחיות אלו רחל ולאה, והמה יבנו שתיהן את בית ישראל – יעקב אבינו ידע שמכך עתיד לצאת עם ישראל – יגע כמה יגיעות ועבודות להשיגן שינשא לו. וכן הענין בעמרם, שנשא יוכבד דודתו, שיצאו ממנה משה אהרן ומרים.

והוא מוסיף, וזה גם כן אחד מהטעמים שלא ניתנה התורה לנח והאבות הקדושים. שאם היתה ניתנת להם, לא היה יעקב רשאי לישא ב' אחיות, ולא עמרם דודתו, אף אם היו משיגים שכן ראוי להם לפי שרש נשמתם. ובאמת זה היה כל בניית בית ישראל עם סגולה, ותיקון כל העולמות עליונים ותחתונים. כענין מאמרם ז"ל. וא"ת קין נשא אחותו עולם חסד יבנה.

ובפרק כ"ב הוא ממשיך וכותב כך, ומשבא משה והורידה לארץ, לא בשמים היא. ולבל יתחכם האדם הגדול שהשגתו מרובה – לא מדברים על אנשים קטנים, אלא על אנשים גדולים, בעלי רוח או ריח הקודש, אנשים שיודעים היטב – לומר אנכי הרואה סוד וטעמי המצוות, בכחות ועולמות העליונים, שראוי לי לפי שורש נשמתו, או למי ומי לפי שרשו, לעבור ח"ו על איזה מצוה, או לדחות שום פרט מפרטי המעשה, לעשותה במגרעת אף דקדוק אחד מד"ס – אפילו להפחית קצת, לא שלא לעשותה. ולא רק מדאורייתא, אלא גם מדברי סופרים – או לשנות זמנה ח"ו. כגון לגבי שופר, אני לא צריך לתקוע בא' תשרי, אלא בג' תשרי, או בסוף החודש. לפי שורש נשמתו, כך צריך להיות. או אני אתקע בלילה. אין דבר כזה. וכן להתפלל שלא בזמן.

ולזה סיימה התורה, ולא קם נביא כמשה, וכמו שלמדו ז"ל אלה המצוות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה, וכמו שסמכה התורה ודברים י"ג את כל הדבר אשר אנכי מצוה גו' לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו וגו'. שגם כי יקום בקרבך נביא וגו', ר"ל להוסיף או לגרוע ח"ו, לא תשמע אל דברי הנביא ההוא, אחרי ה' אלקיכם תלכו וגו'.

והוא מביא ראיה מחזקיהו המלך, והרי חזקיהו המלך שראה ברוה"ק דנפקין מיניה בנין דלא מעלו, ולכן לא נסיב איתתא [ברכות דף י' ע"א], וכוונתו לשם שמים, שלא להרבות רשעי עולם. עכ"ז בא אליו ישעיה בדבר ה' ואמר לו, כי מת אתה וגו'. ולא תחיה לעה"ב. משום דלא עסקת בפ"ו.

חזקיהו ראה ברוח הקודש שיצאו ממנו בנין לא הגונים, וכפי שאנחנו יודעים בסופו של דבר כך היה, מנשה ורבשקה, הוא בהחלט לא טעה, אכן זה מה שהיה בסופו של דבר. מכיון שראה ברוה"ק שכך שיהיה, הוא החליט שאינו נושא אשה. בא ישעיהו הנביא ואמר לו [ישעיהו ל"ח, א'], צו לְבִיתְךָ בְּיַמֵּי אֶתֶּהּ וְלֹא תִחְיֶה [מרן שליט"א אומר זאת ב'כינוי': צו לביתו כי מת

שערי יצחק – השיעור השבועי

מעצמו, אלא זה היה על פי הדיבור. המנחת
חינוך [מצוה תקט"ז] דן בכך, ועוד מפרשים.

אבל לא חלילה לחדש דבר, לקבעו לדורות.
שהרי אסתר, שהיתה אחת משבע נביאות
[מגילה דף י"ד ע"א], עכ"ז כששלחה לחכמים
'פְּתוּנֵי לְדוֹרוֹת', השיבוה 'הלא כתבתי לך
שלישים', עד שמצאו לה אח"כ סמך מן
המקרא [שם ז' א']. וכן נר חנוכה, ודאי שמצאו
להם גם כן סמך מהמקרא, ועיין במדרש
שהביאו הרמב"ן ז"ל בפרשת בהעלותך משם
רבינו נסים גאון ז"ל.

ומעת שבעונינו פסקה נבואה מישראל, אף אם
יתאספו כל חכמי ישראל אשר נמסר להם
מעשה בראשית ומעשה מרכבה, ויעמיקו
השגתם וטוהר שכלם, לשנות אף איזה פרט
מאיזה מצוה, או להקדים ולאחר זמנה ח"ו, לא
נאבה ולא נשמע אליהם. ואף בבת-קול אמרו
[ב"מ דף נ"ט ע"ב] לא בשמים היא.

ובהמשך הוא אומר יסוד מאד חשוב. וז"ל,
כשיקיימם איש ישראל כראוי, אף אם לא יכוין
וגם לא ידע כלל טעמי המצות וסודות כוונתם,
עכ"ז נתקיימו המצות ויתוקנו על ידיהם
העולמות, ויתרבה בהם קדושה ואור בכל
מצוה, לפי שְׁעֵתָהּ וּמְקוֹרָהּ וְעִנְיָנָהּ, ויותן עז
לאלהים ית"ש. כאשר מקיימים מצוה, ולא
יודעים את הכוונה שלה, אזי קיימת את המצוה.
כגון, אדם מניח תפילין, והוא לא יודע את
הסודות והעניינים שבהם, הוא עושה זאת מכיון
שהקב"ה ציוה אותו, המצוה הזאת פועלת, ויהי
נֶעֱמַ אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה
עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה [תהלים צ', י"ז]. אם
אתה מקיים את המצוה כדת וכדין, אפילו מבלי
לדעת כלום את הטעמים, לא פשט ולא דרש
ולא סודות. שכן קבע הבורא ית"ש טבעם של
עולמות, שיתנהגו ע"י מעשי האדם. וכל מצוה,
היא העולה מעצמה, לפעול פעולתה המיוחדת
לה.

ומי שזיכהו ית"ש, להשיג נסתרות תוה"ק אשר
השאירו לנו ברכה קדישי עליונים חכמי
התלמוד, כגון רשב"י וחביריו ותלמידיו,

הוא ולא יחיה. 'מת' בעולם הזה, ו'לא יחיה'
לעולם הבא. אמר לו, רחמנא ליצלן, מה קרה?
מה פשעי ומה חטאתי? ענה לו, אתה לא מקיים
מצות פרו ורבו. אמר לו, ראיתי ברוה"ק וכו'.
ענה לו, בְּהֵדִי כְּבִשִׁי דְרַחֲמֵנָא לְמַה לָּךְ. אתה
תקיים את המצוה שלך, ומה שיהיה, זה לא
התפקיד שלך. להקב"ה ישנן תכניות, אתה אל
תתערב בעניינים האלה.

ולא הועיל לו כל עוצם צדקותיו הנוראות
להביאו לחיי עוה"ב, בשביל שסבר להפטר
ממנו א' מתורת משה, אף שכן ראה בהשגת
רוח קדשו דיפקון מיניה בנין דלא מְעָלוּ, וגם
שהיה בשב ואל תעשה.

כי טעמי המצוות עד תכליתם, לא נתגלו עדיין
לשום אדם בעולם, אף למשה רבינו ע"ה. רק
לאדה"ר קודם החטא, והוא היין המשומר
בענביו מששת ימי בראשית, והאור ששימש
ביום ראשון שהיה אדה"ר צופה ומביט בו מסוף
העולם וכו'. כי התוה"ק אצולה מלמעלה ראש,
מעל כל ההשגות. ואיך אפשר שיהא הדבר
מסודר להשגת האדם, לשנות מהלכתם וסדר
זמנם, עפ"י רוחב דעתו והשגתו. וכמו שהשיבו
ישעיה לחזקיה, בהדי כבשי דרחמנא למה לך,
מאי דמפקדת אבעי לך למעבד, ומאי דניחא
קמיה קב"ה לעביד.

והוא מוסיף ואומר, ועדיין כשהיתה נבואה
בישראל, היה נביא רשאי לחדש דבר להוראת
שעה לבד, ואף גם לעבור על אחת ממצוות ה'.
כגון אליהו בהר הכרמל, וכיוצא. אמנם זה
עצמו, הוא מַאֲשֵׁר נְצֻטוּיָנוּ בְּתוֹרַת מֹשֶׁה, אֵלּוּ
תִּשְׁמַעוּן [דברים י"ח] – אם אליהו הנביא אומר
כך, בתורת הוראת שעה, בזה אכן חובה
לשמוע אליו – שהוא ציווי ואזהרה לשמוע אל
דברי הנביא, גם כשיתנבא בשמו יתברך
לעבור על איזה מצוה בשעה הצריכה לכך, כמו
שדרז"ל לבד מעכומ"ז. אפילו שהוא מתנבא
על דבר שאסור לעשות, כגון לעבוד עבודה
זרה, מחוץ לירושלם, הרי יש את בית המקדש.
ומהרמב"ם בהלכות יסודי התורה [פרק תשיעי
הל"ג] רואים, כי זה אליהו הנביא שאמר זאת

וששותין מימיו בדורות האחרונים – כמו הרב הקדוש איש אלהים נורא האריז"ל, אשר האירו עינינו בקצת טעמי וכונות המצוות, הוא רק כדי שיתבונן כל א' לפי שכלו והשגתו, עד היכן מגיעים כל פרטי מעשיו ודבוריו ומחשבותיו וכל עניניו, בעולמות והכחות העליונים והתחתונים, ויתפעל ויתעורר מזה לעשות ולקיים כל מצוה וכל עניני עבודתו לבוראו ית"ש, בתכלית הדקדוק, ובאימה ויראה ואהבה עצומה, ובקדושה וטהרת הלב. ועי"ז יגרום תיקונים יותר גדולים בעולמות. מאם היה מקיים המצוה בלא קדושת וטהרת הכוונה.

אמנם העיקר בכל המצות לעיכובא, הוא פרטי המעשה שבהם. אם אתה מכוון, בודאי שאתה עושה תיקונים יותר גדולים. אבל העיקר, זהו המעשה. אם למשל האדם בליל הסדר לא יאכל מצה, אלא רק יכוון את הכוונות של המצה, לא עשה ולא כלום. לא קיים את המצוה. אבל אם אכל מצה, מבלי לכוון כלום, זהו מה שאתה חייב. הכוונות יכולות רק להוסיף נופך, אבל העיקר אינו זה.

כך הוא כותב, בשער הראשון. בכך הוא מסיים את השער הראשון.

לאחר מכן, ישנו שער שני ושלישי, ובין השער השלישי לרביעי הוא חוזר לנושא הזה, בפרק ז'. הוא אומר שם, כי יצר הרע נתפס על העניין הזה. וז"ל, עוד זאת יוכל יצרן להתחפש, באמור לך, שכל עיקר העבודה הוא שיהיה רק לשם שמים. וגם עון וחטא, למצוה יחשב אם הוא לשם שמים לתיקון איזה ענין, ורחמנא לבא בעי, וגדולה עבירה לשמה – כאן הוא כבר מביא זאת במפורש, את סגנון הגמרא גדולה עבירה לשמה' – וכנהנה רבות ראיות.

גם יראה לך פנים לאמר, כי כן צוותי לילך בעקבי אבותיך הקדושים, וכל הצדיקים הראשונים שהיו קודם שניתנה התורה, שעיקר דרך עבודתם לו יתב' היתה שכל מעשיהם ודיבורם ומחשבתם, וכל עניניהם בעולם, היו בדבקות וטהרת מחשבתם לשם שמים, ופנו למעלה לתיקון והעלאה ויחוד העולמות וכחות

העליונים, באיזה מעשה שתהיה, ובאיזה אופן ובאיזה זמן שיהיה, ולא במעשים ומצות קבועים וסדורים שיהיו חק ולא יעבור. כמו יעקב אבינו ע"ה בענין צאן לבן והמקלות. וכן אמר המגיד להב"י, בענין חנוך שהיה תופר מנעלים, ובכל זמנא דמעיל מחטא בסנדלא הוה משבח לקב"ה, ע' מגיד מישרים פ' מקץ.

ועל כך הוא אומר, כי זאת טעות. הוא מאריך על זה שם, כדאי לראות זאת בפנים.

ואתה תחזה, אם עיני שכל לך, שאין כאן לא ראייה ולא סמך כלל, אף לא משענת קנה רצוף. כי האמת הברור הוא כמו שנתבאר לעיל סוף שער א', שהעבודה על זה הדרך, לא היתה נוהגת אלא קודם מתן תורה לבד. אבל מעת שבא משה והורידה לארץ, לא בשמים היא. והוכחנו שם בע"ה מענין חזקיהו עם ישעיהו, שאסור לנו לשנות ח"ו משום אחת מהנה ממצוות ה', אף אם תהיה הכוונה לשם שמים.

ואף אם ישיג האדם, שאם יקיים מצותו המוטלת עליו, יוכל למיפק מיניה חורבא באיזה ענין, ואף גם בשב ואל תעשה, עכ"ז אין הדבר מסור ביד האדם להימנע ממנה ח"ו. כי טעמי מצוות לא נתגלו וע"ש באורך.

הדבר לא יעזור. זה לא מסור בידך, כי אתה לא יודע טעמי המצוות.

אלו דברי הנפש החיים, ועוד מעט נראה האם חסידי הבעש"ט מסכימים בדיוק לפרט הזה, אולי חלקם כן וחלקם לא, ישנם בכך ג"כ כמה פרטים. אבל בהתחלה, נבסס את הדברים דלעיל.

דרך אגב, אומרים כי מישהו שאל פעם את החזון אי"ש, לגבי הספר נפש החיים. הרי ספר נפש החיים נתחבר בתקופה שהיתה מחלוקת גדולה בין הליטאים לבין החסידים, בעניינים השקפתיים ובדרכי עבודת ה', איך להתנהג וכו', ואז חובר ויצא לאור הספר נפש החיים. מישהו פעם בא ושאל את החזון"א, תשמע כבוד הרב, קראתי את הספר נפש החיים וגם את הספר ראשית חכמה, ונראה לי כי ישנה סתירה בין הספרים, הראשית חכמה מעורר את

שערי יצחק – השיעור השבועי

ובהמשך הם מביאים בשם כתבי רבי זונדל, שהביא את הגר"ח מואלאזין בסגנון אחר. ובכתבי ר' זונדל איתא נוסח אחר, וז"ל, עבירה לשמה מהו. השיב מורי, שלא הותר מזמן מתן תורה כלום, שכי' הידוע יאמרו שהכל בכלל עבירה לשמה, וא"כ למה לנו תרי"ג מצוות בכלל אחד, די מה שלשם שמים יעשה, ומה שהוא שלא לשמה אפילו מצוה לא יעשה. אבל האמת, אחרי מתן תורה אין לזוז מכל תורת משה ודברי רז"ל, ושלא ישען על דעת היצר. אבל עיקר החסידות, גודל הזריזות במצוות, ולדקדק בהן ולקיימן בתכלית הזהירות והדקדוק, אפילו מה שהוא מדת חסידות ידקדק, כמו רבי יוחנן שלא רצה לקבל מן הפועל שכרו בפקדון משום כל תלין. מה שצריך לעשות הוא, לדקדק בקיום המצוות, בכל פרטי הפרטים.

ומצינו שחנוך היה תופר מנעלים ובכל תפירה כיון יחודים, ועד"ז כל מעשה אבות אף הגשמיות, ע"ד בכל דרכיך דעהו, כל זה קודם מתן תורה, או לבן נח גם עכשיו הרשות בידו לעבוד הבורא בכל מה שירצה לשמו יתברך רק שישמור שבע מצוות. הוא מוסיף כאן דבר מעניין, הרי לגוי ישנן שבע מצוות בני נח, שאותם אסור לו לשנות. אבל אם הוא עושה דברים אחרים חוץ מזה, עושה לשם שמים, לפי הראש שלו, כך הוא מבין למרות שאין לו השגות של"ממש, הוא יקבל על כך שכר. דבר זה שייך לגויים, כי אין להם תורה.

אבל לנו בני ישראל, נתנה התורה גדר וגבול, וכל מעשה נחלק לציזוי ואזהרה. בציזוי נייחד כונתנו לשמו יתברך, וגדר החסידות בזה לדקדק בהן עד קצה האחרון ובכל דקדוקי סופרים, להיזהר מאד בכל החומרות, ולפרוש מאחד משבעים משער האיסור.

ואזהרה ואסור לנו בשו"א לעבור מזמן מ"ת מן היום אשר צוה ה' והלאה. ואם יעקב נשא ב' אחיות, ועמרם נשא דודתו, הכל היה קודם מ"ת, מלבד שהשיגו וידעו שכן ראוי להם. אבל משה קיבל מסיני ולא תתחלף ולא תומר.

היראת שמים ואת הקדושה וכו', ובספר נפש החיים הדגש הוא על לימוד התורה.

ענה לו החזו"א – תשמעו תשובה קולעת – ואמר לו, תשמע טוב, אין שום סתירה. הראשית חכמה התחבר בשביל הליטאים, והנפש החיים התחבר בשביל החסידים... זה בא להשלים אותם, מה שחסר להם. במלים אחרות, שניהם צודקים, רק השאלה היא, על איזו נקודה צריכים לעמוד. מה להדגיש ולתקן עוד.

בכל אופן, לגבי המושג הזה, כי גדולה עבירה לשמה זה רק קודם שניתנה תורה, בכך הבנתי היטב את מה שאמר החזו"א לגבי הקנאים נטורי קרתא מירושלם עיקו"ת, העושים דברים מתוך ירא"ש בקנאות וכו', וגדולי התורה לא הצדיקו אותם בענייני הנהגה ומעשה. אבל החזו"א הגדיר זאת. וכך אמר, טוב מאד שיש את נטורי קרתא, כי בשבילנו זה כמו שעון מעורר... לפעמים עלולים להירדם, לכן צריכים שעון מעורר. אבל, הם יהודים מלפני מתן תורה...

תבינו את ההגדרה. הם צדיקים, אבל זאת לא דרך התורה. בתורה ישנם כללים אחרים, זה לא הולך רק לפי הרגש. המטרה אינה מקדשת את האמצעים, אלא ישנם כללים וגם פרטים בתורה, מה כן ומה לא. צריך שת"ח ינהיג את זה.

הגר"ח מואלאזין כתב זאת בעוד מקומות, כגון בהערות על הספר נפש החיים [הערה 7] מביאים כך, וז"ל רבינו ז"ל בשאלות: שאלתי עבירה לשמה שנמצא בדברי חז"ל, מה היא. והשיב, שלא היה כי אם בזמן קודם מתן תורה. ומזמן מתן תורה ואילך, למי שאומרים שיש עבירה לשמה, אם כן למה לנו תרי"ג מצוות, ודי לנו זה שלשם שמים יעשה, וזה שאינו לש"ש לא יעשה. אפילו מצוה לא יעשה. אבל האמת, אחר מתן תורה, לא יזוז מכל תורת משה ודברי רז"ל בגמ' הקדושה, אפילו נקודה אחת, שלא להישען על דבר היצר. ועיקר החסידות, גודל הזריזות במצוה לדקדק בהם לקיים בתכלית.

ואף ששיגי איזה איש, כי ראוי לו איזה עבירה ותיקון לנשמתו, ק"ו בן בנו של ק"ו שכל השגתנו תוהו והשקפתנו הבל. אינך יכול לסמוך על השכל שלך בכלל.

ומה שארז"ל גדולה עבירה לשמה, זהו כמש"כ גבי יעל, שהאשה קרקע עולם – היא לא פועלת, מדובר באופן שאיננה עושה שום דבר. אך לא מתהניא מהעבירה, כמו שתי' תוס' יבמות דף ק"ג ע"א. כעת ישנה כאן עוד שורה, שבה הוא כתב דברים 'כמראה הבזק', והמשיך הלאה. וז"ל, שכתוב בכתבי האר"י שהיתה נשמת חוה. והוא מוסיף עוד פרט, ולהצלת כלל ישראל. וחלילה לדמות לזה כפי סברתנו.

השורה באמצע, קצת אינה מובנת. מה ברצונו להגיד, בכך שהיא היתה נשמת חוה? דהיינו, הוא אינו אומר שיעל היתה גלגול של חוה, אלא נשמה של חוה. נראה שהוא רוצה לומר, כי אם יעל נשמה של חוה, אזי זה כביכול כמו לפני מתן תורה. אינני יודע. זהו דבר לא ברור. 'הנסתרות ליי' אלהינו'. אבל מה שאנחנו מבינים, זה את הדברים היותר פשוטים, שהאשה 'קרקע עולם', היא לא מתהניא מעבירה, המטרה להציל את כלל ישראל, ואל תשווה ותדמה זאת לדברים אחרים.

*

להרמ"ח לוצאטו – בעל מסילת ישרים, ודרך תבונות וכו' – ישנו ספר הנקרא 'קנאת השם צבאות', והוא ג"כ כותב [חלק שני, עמוד 23 והלאה] דברים ברוח זאת.

לפני שהוא מבאר את העניין, הוא אומר כי הוא לא היה רוצה לכתוב לגבי הנושא הזה, כי זהו דבר סוד עצום, שאי אפשר לגלותו. הרי הרמח"ל היה מקובל אלהי, משהו מיוחד, היו לו השגות עצומות.

אקרא בפניכם רק 'ראשי פרקים' מדבריו, וז"ל, אך ענין יעל הוא ענין אחר. והוא סוד נורא מאוד מלהרהר בו, וכל שכן לדבר בו, וכל שכן לחקור עליו. ולולא שהשעה צריכה לכך, הייתי נס ממנו כמפני אש בוערה. הייתי בורח. אך הֵיָה מסתכל להבין דבר על פְּרִיו, שלא תטעה ח"ו בטעות הפתאים האלה, הזונים מאחרי ה'. כי

על מקומות האלה אמר הכתוב [הושע י"ד, י"ג], "כי ישרים דרכי ה', וצדיקים ילכו בם, ופושעים יכשלו בם".

כוונתו כנראה, כך חושבני, כי בדורו היו אנשים הקשורים לשבתאי צבי, כי לצערינו כידוע שבתאי צבי עשה שמות גדולות לעם ישראל בעוה"ר. אמנם בעצם זה לא היה בדיוק בתקופת הרמח"ל, אבל אולי נשארו שרידים, תלמידים שהם ההמשך שלו. שבתאי צבי ידע את סוד שם המפורש, כי מכיון שהוא היה כ"כ כשרוני, הרב שלו ראה שהוא כזה חריף ובקי, גילה לו כבר בבחירתו את סוד שם המפורש. אבל, הוא היה בעל גאווה, חצוף, ולבסוף לא רצה לשמוע בקול הרב שלו. אולם את הנעשה כבר אין להשיב, – רחמנא ליצלן.

היו להם ידיעות ועניינים בקבלה, ובסופו של דבר הם עשו הרבה עבירות – כביכול הן מצוות, כאילו הם עושים 'תיקונים'. לשיטתם זהו 'גדולה עבירה לשמה'. לכן הרמ"ח לוצאטו מצא צורך, כמו שהוא אומר כי 'השעה צריכה לכך', ולכן ראה חובה להסביר זאת.

ולאחר מכן [בדף 24] הוא כותב כך, ועתה אפרש לך ענין יעל עם סיסרא, ותבין הסוד הזה היטב. אני קורא בפניכם רק ממש על קצה המזלג, אני רק 'מתחיל'. [הוספתי כמה קטעים, אף שמרן שליט"א לא הביא אותם בשיעור, לתועלת המעיינים. העורך].

הנה יעל היתה אשת חבר הקיני, והוא מסוד קין שיצא מכח זוהמת הנחש, ולכן אליה הגיע המעשה הזה. ועל כן נמסרה היא לו לביאה, ולא שידה כמעשה אסתר, אלא היא עצמה, כי אז אדרבה הוא הריק בה כל הניצוצות הקדושים שהיו בו, כי הוא באמת היה מסוד הדעת, וכולל כל בחינות הניצוצות שיוצאות מן הדעת. ובין כך ובין כך נתעורר היחוד העליון, והס"א לא אחזה בקדושה למעלה, כי אדרבה בכח התקונים וזכותה לקחה היא על עצמה הענין הזה, שלה לא היה הנאה, כמו שאמרו בש"ס [שבת דף קמו.] משום דאֵטִיל בה זוהמה. ונשאר המקדש קדוש למעלה, ושם נתעורר היחוד, וכוחו נתגבר עליו והכניעו. וסוד זה הענין

אם כן איפוא, תדע ותשכיל איך שוא ומרמה הוא כל בנין החטאים האלה, פיתוי המקטרג הצודה בעלי לבב הפתאים, שְׂכַחֵי אֱלוֹהַּ, לעבור בשאט נפש על כל דת ודין, לא יום ולא יומים ולא חודש ימים, כי כל ימי חיי הבלם. זאת לא זאת, השפלה הגבה והגבוה השפל, להמיר טוב ברע ורע בטוב, ולהפך דברי אלהים חיים ללענה וראש. כי סדרי המאורות וחוקותיהם, הם משפט התורה, אשר שם משה לפני בני ישראל לדור דורים ולנצח נצחים. וכל המשנה – משתנה ממקור קדוש ישראל למקום טומאה, אש זרה, תועבת ה'.

על דרך זו, בספר מים אדירים, לרמ"א משקלוב, כתב [בדף נ"ז] בזה"ל, הרשעים שמכזבין והולכין אחר הלהב, סוד להט החרב המתהפכת, ומבזין מצוות מעשיות ע"י אם אינן עושין בכוונה שלימה, ואומרים שעיקרן הכוונה, הרי דרכי ה' לפי דבריהם אינו אמת. כי בתורה כתוב שהעיקר מצוות מעשיות, ולמען ייטב לך ונתתי מטר ארצכם למען תחיה ושאר מקומות, והם אומרים שגדולה עבירה לשמה וכו'.

שבאמת לא אמרו חז"ל זה, רק כגון אליהו בהר הכרמל, שעשה ע"פ הדיבור כמ"ש רש"י ז"ל שם, וכן יעל לא עשתה עבירה כלל שקרקע עולם היא ועשתה בזה מצוה גדולה עד מאד. ולא ח"ו בעבירות ומצוות. כי עבירה לא תהיה מצוה, ומצוה עבירה. רק ארורים הם הרשעים, שמהפכים מדת הקב"ה מרחמנות לאכזריות, משערים לרשעים כן, מהפכין מצוות לעבירות ועבירות למצוות. אבל הצדיקים ההולכים לאט, הם עושים המצוה, ומשיגין ארחות ה' שהם חסד ואמת.

*

ישנם כאלה האומרים כך גם לגבי העניין של בנות לוט, ואמנם זה גס-כך היה לפני מתן תורה, והוא לגבי מה שהן אמרו [בראשית י"ט, ל"ב] וּנְתִיחָהּ מֵאֲבֵינוּ זָרַע, לא היתה להן כוונה לעשות עבירה, אלא הן חשבו שאין איש בעולם, העולם נחרב ונאבד. בלעדי זאת, אין המשך. הדבר בבחינת גדולה עבירה לשמה.

הוא יתד האהל, שהוא היסוד המתחבר באהל, שהיא המלכות, שכן הוא מתעורר ביחוד. והוא המתגבר על הרשע הזה המתגאה למטה וממיתו, ונכנס ברקתו, ומשם במוחין שלו בסוד הדעת שזכרתי. אך זה הענין שלא יוכל להצליח אפילו בדרך עונש כמו שכתבנו, אלא בסוף התיקון כשהוא עומד להשתלם, ובמי שיעשה אותו בכל השמירות והתיקונים האלה. ועם כל זה רק בהוראות שעה, ולא לשום דבר סדר ההנהגה על פיו ח"ו.

וטעם הדבר הזה – דע כי הנה כתוב [משלי ו', כ"ג], "כי נר מצוה", והסוד – כי המצוות בסוד המלכות הם, אך מצד התיחודה עם בעלה. והסוד – נ"ר; י"א ה"ה ו"י ה"ה, י"א ה"ל ו"ה ה"י"ם, י"א ה"ד ו"נ ה"י. וזה לא יתן מקום אחיזה לס"א כלל. אך מבחינת ענין הזה של-מלכות היורדת לקליפות, ומשלמת את הנוק' דקליפה כנ"ל, בסוד [יחזקאל כ"ז, ב'], "אמלאה החרבה", נמצא ענין לעבירה לשמה הנזכר כאן, והוא לבחינת עליית השכינה מן הקליפה. אך מיד צריך שיאחזו בה הז"א להחזירה, לסוד הנר הנזכר. והבן ענין זה מאד, כי סוד זה עמוק הוא. כביכול, זה יכול להיות רק בזמן קצר, ומיד חוזר.

ובהמשך [בדף 25] הוא כותב, נמצאת למד, שאפילו עבירה לשמה, לא תהיה אלא בהוראת שעה. אבל לא שיהיה אפשר לשנות סדר המעשה. כי זה נקרא הַמְרַת התורה, שאי אפשר לה להיות מומרת בשום פנים. כי אין סדרי המאורות משתנים, אלא שפעולה אחת אפשר שתיעשה מצד המלכות העולה, ומיד ישוב הדבר לסדרו הראשון.

וכל זה שאמרנו לא יתכן אלא בנקבות שהם קרקע עולם, שבהם נמצא הענין הזה שזכרנו, אך לא בזכרים, שאין העריות תיקון להם כלל. כי הַצְדִיק, יש לו להשמר מן הערלה, ולהיות נסוג אחור ולא יטמא. ואפילו כל שאר המצוות הקלות מן העריות – גם כן לא תותר הרצועה לשנותם ח"ו, כי אם להוראת שעה, על פי המגיע להוראה כזאת.

כתוב במדרש אגדת בראשית [פרק כ"ה] כך, אילו היה הקב"ה דן כמעשיהם, היו בנות לוט ראויות לישרף באש. על מה שהן עשו, היה צריך רח"ל לשרוף אותן. אלא אין הקב"ה דן, אלא לפי מחשבות, שחשבו ואמרו, אבינו זקן, ואיש אין בארץ לבוא עלינו [בראשית י"ט, ל"א]. הן טעו, חשבו שאין בריה בעולם, ושכך הן מקיימות את העולם, א"כ הולכים לפי המחשבה שלהן.

מה נגיד? שיתיעצו עם אבא שלהן? אי אפשר, חשבו שלא יסכים, הוא מצטער על כל מה שאיבד, הוא מבולבל כעת, לא צריך לשאול אותו. החליטו לבדן.

*

הנצי"ב מואלאזין בספרו הרחב דבר [בפרשת תולדות], כותב עוד דבר חשוב. הרי יעקב אבינו, צריך היה לשקר, בכדי לקבל את הברכות. והוא עשה זאת בבכיות, כפי שנרמז במה שנאמר [בראשית כ"ז, י"ד] וַיִּלָּךְ וַיִּקַּח וַיָּבֵא וגו', וי וי. אבל רבקה אמנו מצוה אותו לעשות זאת עפ"י רוח"ק, כפי שנאמר [שם שם, י"ג] עָלִי קַלְלֵתְךָ בְּנִי, ומתרגמין 'עלי איתאמר בנבואה', וכו'.

הנצי"ב שואל על כך שאלה. טוב, הוא השתמש בשקר, בבחינת 'עבירה לשמה'. אבל לכאורה, רואים שהוא נענש על כך. הוא מביא שם, כי מ"ש לגבי מרדכי [אסתר ד', א'] וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק וַעֲקָה גְדֻלָּה וּמָרָה, זה בגלל עשו, עליו נאמר [בראשית כ"ז, ל"ד] וַיִּצְעַק צְעָקָה גְדֻלָּה וּמָרָה עַד מָאֵד וַיֹּאמֶר לְאָבִיו בְּרַכְנִי גַם אָנִי אָבִי. לכן גם מרדכי סובל, ונהיו צרות. אבל לכאורה, למה על יצחק, הוא לא נענש? הרי לגבי יצחק נאמר [שם שם, ל"ג] וַיִּתְרַד יִצְחָק תְּרַדָּה גְדֻלָּה עַד מָאֵד? מדוע לגבי יעקב אבינו, בגלל שעשו בוכה, מגיע עונש. ואילו על זה שיצחק חרד חרדה בגללו, אף אחד לא קיבל עונש, הדבר עבר בשתיקה. מהו ההבדל?

הוא כותב כך, והנה אמרו בְּרַבָּה – דהיינו במדרש בראשית רבה – שנענש יעקב אבינו, על שגרם לעשו שצעק צעקה גדולה ומרה. וזה הביא שמרדכי צעק צעקה גדולה ומרה.

ולכאורה קשה, על מה זה נענש בצעקת עשו, יותר ממה שגרם ליצחק אביו הצדיק, שחרד חרדה גדולה? אבל הענין, דלהשתמש בעבירה לשמה, יש לזהר הרבה שלא ליהנות ממנה כלום. לגבי 'עבירה לשמה', צריך שלא ליהנות מכך. כאשר יצחק נחרד, יעקב אבינו לא ידע מראש מכך. ומה בידו לעשות? אבל כאשר עשו בכה, יעקב אבינו נהנה. ומכיון שהוא נהנה מכך, זאת לא 'עבירה לשמה'. כי מעבירות, אסור ליהנות. הפלא ופלא.

ולא דמי לעושה מצוה, דאע"ג שנהנה ג"כ, המצוה עומדת במקומה. משא"כ עבירה לשמה, ההנאה שמגיע להגוף מזה, בע"כ הוא עבירה. דהיינו, אם אדם עשה מצוה ונהנה ממנה, הדבר אינו מזיק, גם אם זאת הנאה גשמית, כגון אדם הטובל במקוה, ואז נעים לו וטוב לו. בסדר. אולי צריך לעשות שההנאה הזאת תהיה לשם שמים, בגלל התועלת והעניינים שישנם, אבל גם אם הוא נהנה הנאה גשמית מהמצוה, כגון שאוכל מצה ויש לו הנאה מכך, הדבר אינו מזיק. המצוה לא הכי מושלמת, אבל לא יקבל על זה עונש. המצוה נמצאת במקומה. אבל לגבי עבירה לשמה, הנאה שמגיע לגוף, זאת עבירה.

והוא מביא את הגמרא [שהבאנו לעיל], וכמבואר ביבמות דק"ג ע"א ונזיר דכ"ג ע"א גבי האיי שאמרו, גדולה עבירה לשמה, וראיה מיעל, ומקשה והא קא מיתהני מעבירה. ואע"ג שודאי רשאה היתה משום פקו"נ כמש"כ התוס', מכ"מ לא היתה משתבחת ע"ז, משום דהנאה שבזה נחשבת לעון. וה"נ בעבירה לשמה שעשה יעקב, לא נהנה כלל בשעה שחרד יצחק, ובודאי נצטער ע"ז, אבל אנוס היה. משא"כ על צעקת עשו, שמח בלבו – ברוך ה', שהרשע הזה יצעק ויצעק – ע"כ נענש, שהרי גרם זה ע"י עבירה של שקר, ואסור ליהנות מזה. וע' מש"כ בס' שמות ל"ג כ"ז ראיה לכלל זה ממקרא מפורש.

סתם שאלה בדרך אגב, היכן כתוב שיעקב נהנה מהצעקה של עשו?

קרח יבואר עוד, שמש"ה נסמכה מעשה דקרח אחרי פרשת ציצית, שבוה נכשלו ר"ן איש גדולי ישראל. עברו עלה ונענשו כאשר יבואר.

*

הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד בספרו קובץ מאמרים ואיגרות, מדבר לגבי העניין של להתחבר לרשעים. ישנו שם מכתב, שהוא כתב לרב מלצר, עם העתק לחזו"א.

הוא כותב כך, יסוד כל היסודות – החינוך – אשר הועד הלאומי מחזיק בת"ס – זה כנראה ר"ת בתי ספר – שמלמדים בהם לרבוואות מילדי ישראל תורת הכפירה. בעוה"ר, התחילו כבר אז כל קילקולי החילוניים, בת"ס, שמלמדים בהם כפירה, ה' ירחם. ומחנכים אותם להיות מופקרים לתיאבון, וגם להכעיס. והדבר הזה הוא עריכת מלחמה גלויה נגד מלכות שמים, כי לא יעשו במחשך מעשיהם, רק עושים ביד רמה לעיני כל ישראל. וכתבתי, שהדבר ברור, כי אלו הם מכת שונאי ה' שהזכיר רבינו יונה בשערי תשובה [שער ג' את קס"א], וכל המשתתף עמם ה"ה מסייעם, אם בתמיכת כסף, או בהרמת האבטוריטט – סמכות – שלהן, או בשניהן יחד.

ולבד איסור ההתחברות, שהיא הלכה מוסכמת באין שום חולק עליה – זולת המזרחי – אבל בנ"ד א"צ לדון מטעם זה, אלא המסייעם באיזה אופן שהוא, יש לו חלק ממש בכל מעשיהם להרבות כפירה ופריקת עול. ואחרי כל אלה, הנשאר מקום להסתפק אם מותר להתחבר עמהם? ברור שהדבר חמור מאד. והרי שנינו [ת"כ ורש"י ויקרא ה', י"ז] ענש הכתוב את הנטפל לעוברי עבירה, כעוברי עבירה.

כעת הוא עונה לו במכתבו, ומה שכתב אדוני, כי כוונת המתחברים, היא לשם שמים, להציל מה שאפשר להציל – הדתיים למחצה לשליש ולרביע, המתחברים עם החילוניים, לדבריהם זה בכדי להציל מה שאפשר להציל. אנחנו נתחבר איתם, מה שנוכל אולי נצליח להציל – והיינו כמ"ש [הוריות דף י' ע"ב] גדולה עבירה לשמה.

לא חיפשת, אינני יודע האם כתוב מפורש שיעקב נהנה, אבל מסתמא יעקב היה שם מעבר לדלת, רצה לשמוע מה קורה, בטח נשאר שם בחוץ, לראות ולשמוע את השיחה. מסתמא כך היה.

או שרבקה אמנו ע"ה גילתה לו. אולי רבקה סיפרה לו אחר כך. או שהוא גופא, זוהי ההוכחה, שאם הוא נענש על כך, אז מובן שהוא ידע מזה. כפי שהנצי"ב מקשר בין הדברים.

הנצי"ב בספרו העמק דבר [סוף פרשת שלח, בסוף פרשת ציצית], כותב שוב על כך, כפי היסוד של ספר נפש החיים. וז"ל, בדרך כלל, נשתכחה תורה זו מדעת המון רבה. ומי שהיה ירא ה' וחפץ בעבודתו, היה עובד ה', בדרך שראה בשכלו טוב ויפה. אבל מעת שיצאו ממצרים, הנחיל הקב"ה תורה ומצוות. ודוקא מצוות אלו, ולא יותר. אלו הן המצוות, אל תוסיף ואל תגרע.

אח"כ הוא מדבר לגבי המקושש, זהו צלפחד, וז"ל, והנה התוסי' בב"ב [דף קי"ט ע"ב] הביא בשם מדרש, דהמקושש לש"ש נתכוון, שחילל שבת כדי שייהרג, וידעו הדור שאע"פ שנגזר עליהם שלא יכנסו לארץ, מכל מקום חייבין במצוות התורה. הוא רצה להראות, שהענישו אותו. הוא התכוין לשם שמים. ברם, מאיפה אתה מחפש לך מצוות? מי המציא לך את המצוה הזאת? אתה מחדש מדעתך מצוות?

הוא מביא שכך חז"ל אומרים, ומדייק מהיכן חז"ל למדו זאת. ולבסוף הוא אומר את היסוד דלעיל, שאין לאיש לתור אחר מצוות חדשות, ולעשות עבירה לשמה ח"ו. דאע"ג דאי בניזיר [דף כ"ג ב'] גדולה עבירה לשמה כמצוה שלא לשמה. מכ"מ זה אינו אלא שבאה שעה לידו שמוכרח לעשות עבירה לש"ש, כהא דתמר ויהודה שלא היה לה עצה אחרת, או מעשה דיעל. דבר ראשון, אל תחפש זאת, רק אם הדבר הזדמן לך, או שאתה מוכרח. אבל להמציא נפשו לכך לעשות עבירה לש"ש, אין זה דרך הישר שיבור לו האדם. וע"ז נאמר ולא תתורו אחרי לבבכם, כמו שביארנו. ובפרשת

אבל כבר אמר הגאון בעל נפש החיים [ש"ג פ"ז בסוף השער] כי לא לנו להשתמש במדה הזאת למעשה.

והלא כבר העידו רז"ל [עבודה זרה דף י"ח ע"ב] אם הלך סופו לעמוד, ואם עמד סופו לישוב, ואם ישב סופו ללויץ. וכל האמת לאות שבעולם, אין בכחן לסתור עדותן המאומתת גם מהנסיון על כל צעד ושעל, למי שעניינים לו לראות. אין שום תירוצים על הדברים הללו. מי שהולך ומתחבר איתם, לבסוף הוא יתדרדר בעצמו.

והלא זו היתה טענת המזרחי מראשית היוסדו, כי כוונתו להחזיר למוטב את הטועים. וצא וראה מה עלתה בידו, כי נעשה גשר לעוברים ולא לשבים וכו'.

זהו היסוד החשוב, שמדגישים כל הזמן. הם עושים גשר לעבור, אבל לא לחזור. המעבר הוא רק לצד אחד. התוצאה של מעשיהם היא, שאנשים התחברו לצד החילוניים, ואת החילוניים לא החזירו בתשובה.

עד כאן, הקו הזה. הדרך הזאת.

*

כעת, בכדי להבין את דרך חסידי הבעש"ט, האומרים אולי קצת אחרת, לא ממש אחרת, כי דוקא ההיפך, נראה שהם קיבלו והסכימו לזאת. כפי שאתם יודעים, יש מגדולי החסידות שאמרו, כי הגר"א עשה טובה גדולה בזה שעשה חרם על החסידות, כי הוא הציל אותם שלא להימשך יותר ולהתדרדר. אם לא היתה התנגדות, הם היו ממשיכים יותר. בגלל שהיתה התנגדות, אזי הם קצת נעצרו. בדקו את עצמם יותר, שלא יכשלו. כמובא בס' החפץ חיים חיו ופעלו בהערה, בשם הצמח צדק.

רואים שהם לקחו קצת מהגר"ח מואלאזין, הם חוזרים על היסודות שלו, אבל בכל זאת יש להם נטייה קצת אחרת.

הדבר מובא בפונדק אחד, בספר היכל הבעש"ט [חלק חמישי דף נ"ד], אביא בפניכם רק כמה פסקאות, בכדי להבין את השיטה והכיוון.

מובא שם כך, בשם ספר דרך מצותיך, הכותב בעצמו בזה"ל, אחרי שניתנה תורה, אסור

לעשות כן. הרי לפני הגר"ח מואלאזין, אף אחד לא אמר זאת, אף אחד לא שם לב, לא הדגישו את הדבר. אם כן ש"מ כי לקח זאת ממנו. אם לא כשיאמר נביא לפי שעה, תללו שבת, וכמעשה דאליהו בבמה בחוץ, שהוא ג"כ ע"ד הנ"ל, שמניחים קצת, בשביל ריוח הרבה. וזה סוד שבת דחווה ולא הותרה, וכן טומאה דחווה בציבור, כמ"ש הרמב"ם וכס"מ פ"ב מהלכות שבת.

אבל מאידך לפני כן הוא מביא בשמו בזה"ל, זהו סוד מעשה יהודה ותמר, שהוא ג"כ הנחת מקום קצת ליניקת הסט"א, כדי שיוציאו מהם בכוונתם לש"ש (כדאיתא בזה"ל אחריו) את המשיח ומלכי בית דוד, שהיא המשפחה היקרה שחפץ ה' בהם, וכמה יצאו ג"כ ממנה.

העניין הוא, כי זהו כפי שכאשר עושים מלחמה עם אויב, אחת החכמות במלחמה היא לתת לאויב לפעמים לנצח, בכדי שאחרי כן יהיה אפשר להתגבר עליו. כביכול, מטעים אותו. למשל, נסוגים אחור, ואח"כ באים עליהם מהכיוון השני.

בספר היכל הבעש"ט שם [עמ' נ"ה] הביא זאת [בשם ספר המאמרים תרס"ט, עמ' קכ"ג] בזה"ל, כמו דרך מלחמה, שמניח עצמו להיות מנוצח לפי שעה, שעל ידי זה יבוא לידי נצחון גדול ביותר וכו', כמו במעשה יהודה ותמר דתכלית כוונתם היה לשם שמים, ולא היה בזה שום עניין רע ח"ו, רק דזירד יהודה שירד לברור בירורים מבחינת התלבשות וכו'.

אבל הוא מדגיש, והנה אחר שניתנה התורה אסור לעשות כעניין זה אפילו בדבר קל של דברי סופרים – שוב הפעם, זה בדיוק כדברי הנפש החיים – אך בדברים המותרים ע"פ התורה ומ"מ יש בזה בחי' רע – זה לא דבר האסור עפ"י ההלכה, אלא דבר שאולי איננו רצוי – וכמו בתאות היתר באכילה וכה"ג, יוכל להיות בצדיקים בדוגמא זו, בבחי' התלבשות, בבחי' חיצוניות שלהם ולא בפנימיותם, ועיי"ז יהיה בירור גדול ויתרון אור וכו'.

עכ"פ אין מצוה שיהיה ישראל, כי אולי לא יוכל לעלות אם יכנס לשם. וע"כ החמירו האחרונים עכשיו מחמת דלא שכיחי כ"כ גדולי ישראל, משא"כ אם יודע בעצמו שהוא מגדולי ישראל, גם עכשיו הדין כן. וכן עשה מורי הקדוש מטשארנאביל.

וכן שמעתי בשם הרב הקדוש מליאדי ז"ל שעשה כן. מובא שם בהערה [30], שביהכ"פ הוא הלך לקצה העיר וקצץ עצים ובישל מרק בשביל יולדת. כיצד עשה זאת ביהכ"פ? היה לו איזה עניין.

ובהמשך הוא מביא, כי עניין ירידת הצדיקים למקום הקליפות בכדי להעלות ולקרב את הרשעים, נמצא פעמים רבות בספרי ה"תולדות יעקב יוסף". כנראה זהו אחד היסודות החשובים בשיטה שלהם. כי כתוב שם שכמעט בכל פרשה הוא מדבר על העניין הזה. אך שם, לא נתבאר זה בקשר ליהודה ותמר, כי אם בצדיקים בכלל (וע"פ ויקצוף משה, ובמעשה דוד וכו').

והוא מעתיק אחד מהמקורות, בספר תולדות יעקב יוסף [פרשת אחרי מות, ד"ה מצוה ואל יבוא] בזה"ל, אשמת העם, שבמזיד גורם לראשי הדור חטא שוגג, כדי שיהיה לו איזה חיבור עמהם להעלותן. וכמו שכתבתי ויקצוף משה וגו' שמא חזרתם לפעור וכו' כי הכועס כאילו עובד עבודה זרה, ובזה יש לו מקום תפיסה לשוב בתשובה לתקן כל אותן מדרגות, בין של עצמו בין של אחרים. וז"ש בש"ס כי יחיד העושה תשובה מוחלין לו ולכל העולם, והיינו שמתחבר עם מדריגתן. וז"ש דוד המלך ע"ה וסלחת לעוני כי רב הוא וכו', כי החטא שנזדמן לו לא היה ראוי לזה מצד עצמו, רק כדי שימצא מקום חיבור עם העולם, וכמ"ש כל שאינו מחוייב בדבר וכו', וז"ש וסלחת לעוני שהיה לסיבה כי רב הוא ר"ל כי רבים מבני העולם שהם במגריגה זו ולהעלותן וכו', ובזה יש לפרש ש"ס דע"ז דוד לא היה ראוי לאותו מעשה אלא להורות תשובה וכן ישראל וכו'.

ובדף נ"ו הוא מביא בשם ספר שארית ישראל, מאמר בשם הבעש"ט, לגבי המובא בגמ' ראש השנה [דף כ"ט ע"א], "כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן", ואמר הוא ז"ל הפירוש, כי הצדיק שאינו מחוייב בעצמו, שאין לו שום השתתפות עם המוך עם, פירושו שאינו נופל ממדרגתו, אינו יכול להוציא את הרבים מידי חובתן ולתקנם. אם הינך נשאר צדיק למעלה למעלה, והאנשים למטה למטה, איך תעלה אותם?

כמו למשל מי שמונח ברפש, ורוצה חבירו להוציאו, מוכרח הוא ללכלך את עצמו מעט, ולהתקרב אליו, ויכול להוציאו וכו'. אם האדם נמצא בתוך בוך, איך תוציא אותו? אתה מסודר ונקי, והוא בתוך הבוך. אתה חייב קצת להתלכלך, בכדי להוציאו. ככה אתה מעלה אותו.

ושם בעמוד קי"ב, וכמאמר רז"ל, בא לכלל כעס בא לכלל טעות וכו', זה הוא בכדי שעל ידי זה יוכל להעלות ולתקן נשמות הנדחים. וכידוע בשם הבעש"ט ז"ל, "כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן", שעל ידי זה מוכרח הצדיק ליפול באיזה דבר, להוציא את הרבים מידי חובת החוב. ע"י הטעות הזאת, יש לך אפשרות.

אבל הוא – בספר היכל הבעש"ט – מדגיש אח"כ שוב הפעם, הבאנו לעיל מכמה דרושים דברי אזהרה, אשר ירידה זו, שייכת רק לפני מתן תורה וכיוצא בזה.

כן נמצא על דרך זה, גם בספר שארית ישראל [שם עמ' קנ"ג], "ועפ"י הסוד הוא, כי הנה עבירה לשמה, בזה מעלה ניצוצות מעמקי הקליפות ביותר. וכעת הוא מדגיש, וזהו דוקא בגדולי ישראל שיש להם בחי מוחין דגדלות, וע"כ יש להם הכח להיכנס בזה ולהעלות משם וכו'. לא כל אחד יכול להיכנס לכך. אדם רגיל שיכנס לזה, הוא לבסוף ישאר ויטבע שמה עמוק רח"ל. משא"כ מי שאין לו מוחין דגדלות, הגם לכשאין גוי, מותר מסתמא בשביל פיקוח נפש, שמן השמים זיכוהו לכך ויסייעוהו מן השמים.

זאת השיטה שלהם בדרך כלל, וכנראה זאת הסיבה שאדמורי"ם מתפללים שלא בזמן, דהיינו אחרי זמן התפילה, כנראה שהדבר בנוי על המהלך דלעיל.

מי שיעיין בספר פסקי תשובות [סימן פ"ט, דף תרס"ג], שהוא מהם, יראה כי הוא מביא את ההסברים וההצדקות לדרכיהם, אבל עכ"פ בהתחלה הוא כותב כך, ואילו ההדיוטות, אשר מתחסדים ומצדיקים עצמם להתפלל אחר זמן תפילה, כי כן נהגו כמה וכמה צדיקים ואנשי מעשה, תולין בוקי סריקי באילנות גדולים. כי צדיקים וקדושים אלו, אשר כל ימיהם נתעסקו בתורה שבכתב ובתורה שבע"פ, ומסרו נפשם על התורה והעבודה, ומכל תנועותיהם היה ניכר פחדם ויראתם מהשי"ת ומהדר גאונו, ולא הפסיעו אפילו כחוט השערה על אזהרות התורה ואזהרות חז"ל ובעלי אסופות השולחן ערוך והאחרונים.

א"כ למה הם התפללו באיחור?

בהתחלה הוא אומר, ותפילתם באיחור היא מחמת שהיו אנוסים, עקב מזג גופם וכוחם החלוש וחולי המעינים, עד שפעמים העידו על עצמם שמצד הדין פטורים לגמרי מתפילה [כדלקמן סי' צ"ב סעי' א'], ובהכרח היה להם להמתין עד עת המוכשר להתפלל עפ"י מזג גופם וחליים. א"כ מה אתה שואל שאלות, איך התפללו שלא בזמן? אנוס רחמנא פטריה.

ובהערה 113 הוא מביא מכמה אדמורי"ם, שאמרו כך בעצמם. וז"ל, סי' דברי תורה מונקאטש [ח"א אות י"ז וח"ד אות צ"ו], וע"ע במשמרת שלום [סי' ט' הערה א'], "כשהייתי אצל אח"ז הק' מו"ה יצחק מסקווירא ז"ל דנתי עמו על מה שהעולם אין נזהרים בזמן ק"ש ותפילה, והשיב לי בזה הלשון שאין על זה שום תירוץ, ואני אנוס בזה, והעולם טועים בזה". האנשים לומדים ממני, אבל אני אנוס, ע"כ לא נכון מה שהם עושים. ובס' זכרון טוב [עניני תפילה אות י'] בשם מוהר"י מנעשכ"ז זי"ע, שמה שמתפלל אחר זמן תפילה, משום חולשת בריאותו. ובשו"ת מבשר טוב [ח"ב סי' ב'] בשם מוהר"א

מבלזא זצ"ל, שהיה מתנצל על איחור תפלתו, שהוא מחמת חולשת בריאותו וחליו. ופעמים אמר, שמצד הדין, הוא פטור לגמרי מלהתפלל.

חשוב מאד מה שהוא מביא אח"כ [הערה 115] בשם שלחן הטהור [סי' ק"ט ב"ר זהב סק"ב] שכתב בזה"ל, ויש טיפשים, כשפירש עצמו מתאות עוה"ז, ומרגיש איזה הארה ואיזה מדרגה – מרגישים בעצמם שהם נהיו אנשים קצת מיוחדים – אומר, אעלה על במתי עב, אדמה לעליון. ובזה הולך בדרך רחוקה, ומסאבין ליה בקליפת נוגה, קליפה תקיפה. טעות של הבל. והוא הולך בדרכים רעים ומשונים, ואומר שיש לו דרך כזה להתפלל אחר חצות היום תפלת שחרית, ומנחה שלש שעות בלילה, ולתקוע שופר בלילה וכו', וכל זה לאתרחק למקרב לעמא קדישא להתקשר עמהון בזמן תפלה ובתפילה בציבור וכו'.

חוץ מצדיק גמור ומוסמך, והוא קדוש שהשכינה שורה עליו, שהדביקות והאהבה מטרידו, והוא באמת מתקשר בעבודה שבלב זה תפלה כל היום, אין להרהר אחריו חלילה.

אבל הדרך הנכון, להתפלל בזמן עם הציבור. ואז ילך לבטח, ותפלתו בוקעת למעלה.

בכך פותח הפסק"ת. אבל בהמשך הוא מביא כך, ובודאי שאין ללמוד מאותם יחידי סגולה, חסידים ופרושים לגמרי מהבלי עולם הזה ומנעמיו, אשר קרבת אלוהים יחפצון, ותפילתם אך ורק לצרכי המלך (לאוקמא) [לְאֶקְמָא] שכינתא מעפרא, ומכינים עצמם לתפילה עד שתהיה מחשבתם זכה וברורה בתפילתם כעומד ממש לפני המלך הגדול, שזה עיקר ותכלית התפילה, כדאיתא בטור ושו"ע סי' צ"ח ושם אות ג', ופעמים שעקב הכנתם ודביקותם ביוצרים, התאחר זמן התפילה, אך חביב הוא בשמים וכו'. כך הם היו צריכים להתכונן לתפילה, ובלעדי זה הם לא היו יכולים. יש שם המשך, רק אני מקצר.

זאת שיטת החסידים, אשר כמובן אינה מקובלת כלל ועיקר על גדולי הליטאים, כידוע

שערי יצחק – השיעור השבועי

רואה שהזמן אינו מספיק, רק אזכיר כי צריך עוד להוסיף כאן כמה פרטים.

האם יעל אשת חבר הקיני היתה יהודייה, והאם אסתר המלכה היתה אשת איש.

עכ"פ ידידנו הרב דוד שחר הי"ו שאל שאלה. הרי הבאנו את כל זאת, בכדי לתרץ את מדרש מעשה חנוכה, איך התירו באיסור כרת? והתשובה שענינו, כי אולי סובר מי שכתב את המדרש הזה, ש'גדולה עבירה לשמה'. אבל לכאורה קשה, הרי עבירה לשמה זה רק אם לא נהנים מהעבירה, אולם אם נהנים מהעבירה לא אומרים גדולה עבירה לשמה. הרי הדבר מפורש בגמרא שם, לגבי יעל. וכי כל אלה שהיו באותו הדור, הם לא נהנו מכך? וכי הם בדרגא של יעל, שלא נהנתה מעבירה? גם אם תגיד שהיו כאלה צדיקים, אבל הרי מדברים על הרבה, מספיק שעשר מתוכם נהנו, א"כ איזה היתר זה?

בספר אגרת האדם, ישנו דבר מעניין מאד בשם היעב"ץ [במגדל עוז, אבן בוחן – פנה א' אות י"ד], האומר שיעל בכלל לא היתה יהודיה. היא היתה גויה, לא ישראלית. הרי היא היתה אשר חבר הקני, מזרע קין.

וז"ל היעב"ץ שם, נראה לי, דיעל אע"פ שצדקת היתה, ומשתבח בה קרא, לא היתה ישראלית. ונראה מפשטי המקראות, שחבר הקני, אף אם היה מבני יתרו, לא היה אלא גר תושב.

והוא מביא – בספר אגרת האדם – בשם 'סדר הדורות' [ערך רבי עקיבא אות ב'], איתא בילקוט יהושע סי' ט', דיעל היתה גיורת, א"כ יש לומר דנתגיירה אחר שבא עליה סיסרא. א"כ זה מתאים. אבל מהגמרא נראה שהיתה יהודיה יעו"ש.

ובהמשך הוא מביא כך, כתב בספר מדרגת האדם [מאמר תיקון המדות פ"א] בשם הגרי"ס זצ"ל – זהו רבי ישראל סלנטר – שכל שְׂבָחָה של יעל היה, מצד שלא הרגישה כלל הנאה מהעבירה, ורק אז גדולה עבירה לשמה. הוא מדגיש את הנקודה הזאת.

כמדומני בשם החפץ חיים, האומר כי מה יעזור להם כל ההכנות וכו'? זה כמו אדם שצריך להגיע לאיזה משרד הפתוח משעה כך וכך ועד שעה כך וכך, יש שעת קבלת קהל, כעת פתוח המשרד. ואתה אומר, לא, אני עושה הכנות, אני מכין את כל מה שצריך. גמרת להתכונן ובאת, אבל זהו, נגמרה הקבלת קהל, המשרד כבר סגור. מה תעשה? אתה בא אחרי הזמן? תיכנס בזמן, ומה שיהיה יהיה. אבל אם אתה בא אחרי שכבר סגור, לא מקבלים אותך.

אגיד לכם, מה החסידים יתרצו. כי לפעמים, עם 'קשרים' וכו', אפשר להיכנס מהדלת האחורית... מי שיש לו קשרים, הוא יודע מאיזו דלת מסתורית להיכנס. פותחים לו. פרוטקציה.

לפני שנים רבות, היה אדמו"ר מצאנז זצ"ל, בעל השפע חיים ודברי יציב, והרב וינפלד שהיה ידיד שלי בכולל בזכרון יעקב אמר לי, כי האדמו"ר מתפלל שחרית בצהרים בשעה 12 או 1, אינני זוכר, אבל הוא מאד מקפיד שיהיו רק מניין. יותר ממניין, הוא לא מסכים. שהיתר, יתפללו בזמן. רק המניין שמתפלל איתו.

אני מבין, נראה מתוך הרמזים פה ושם, כפי שמובא גם בספר היכל הבעש"ט ודף נ"ו, הערה 28, בשם ספר שארית ישראל] בזה"ל, בעניין תפילה שלא בזמנה אצל צדיקים, כי יש נשמות שאם היה הצדיק מתנהג ע"פ ד"ת, לא היה יכול להעלותם. לכן מזמנים לצדיק מניעות, שיעשה לא ע"פ ד"ת, כדי שיהיה להם עלייה ג"כ. ובעמ' ע"ט מבאר ג"כ בעניין יוסף שהיה צדיק יסוד עולם, והוכרח להשפיל עצמו למקומות השפלים והנמוכים ח"ו בכדי להעלות נשמות אבודות, והשבטים לא ידעו מזה וחשדו אותו שירד מדרך הישר ח"ו, בראותם שהוא עושה לפעמים שלא כהוגן מעט וכו' ע"ש. חושבני, כי יש להם איזה רעיון, שצריכים להעלות את התפילות של כל עם ישראל, ולכן הם באים אחרי כולם. טוב.

לא גמרת לי לדבר על הנושא, מה בדיוק המסקנא, ובעיקר מהי דרכנו אנו. אולם אני

שאלה מהקהל: אבל לגבי בעלה, לא יעזור שהאשה קרקע עולם'.

תשובת מרן שליט"א: נכון. לו אסור. אבל הא בהא תליא, כי אין ברירה אחרת.

חושבני כי התירוץ לשאלה דלעיל היא, כי נכון שהיא לא מתהניא מעבירה, אבל אין פירושו שדין 'עבירה לשמה' תלוי בכך שלא נהנים מהעבירה. הרי הפסוק משבח את יעל, 'תברך מנשים יעל אשת חבר הקיני', 'מנשים באהל תבורך'. אילו היא היתה נהנית, אזי הפסוק לא היה משבח אותה. אמנם זו לא היתה עבירה, אבל שבח זה כבר לא היה.

כפי שלא מצינו, ששיבחו את בנות לוט, למרות שעשו עבירה לשמה. משא"כ אם הפסוק משבח את יעל, ועוד מכפיל את השבח הזה. הכי הרבה, אולי על ההנאה הזאת יקבלו עונש, כמו אצל יעקב, שנענש הוא או זרעו בזמן מרדכי. אבל ההיתר, הוא היתר.

ולגבי מעשה יהודית עם אליפורנוס, כתוב בספר אשל אברהם מבאטשאטש [הלכות חנוכה], שהיא לא היתה נשואה. וז"ל, נראה שהיא היתה פנויה או בתולה או אלמנה, ולא שייך בה איסור גילוי עריות. זה לא מהג' עבירות, שעליהם ייהרג ואל יעבור. הוא מאריך שם על כך, וישנן ראיות שהדבר נכון. אס"כ, חוץ מן העניין שהאשה קרקע עולם, לגבי השאלה היא היא מכניס את עצמה לכך, ומי יודע האם תהיה הצלה או לא, התשובה היא שבכל אופן היא לא היתה אשת איש. כך לדבריו. ובנפלאות מתורתך פ' וישב הארכתו בס"ד.

ולגבי אסתר, שכן היתה אשת איש, ידידנו הרב ישראל מאיר חרד הי"ו, ציין לנו דבר מעניין, שכותב הרמב"ן במלחמות, בסוף פרק שמיני דסנהדרין. לדבריו, לא פשוט שאסתר היתה אשתו של מרדכי. אמנם כתוב בחז"ל [מגילה דף י"ג ע"א], לגבי הפסוק [אסתר ב', ז'] לְקַחְהָ מִרְדֳּכִי לֹו לְבַת, תנא משום ר"מ, אל תקרי לבת, אלא לבית. וכן לגבי הפסוק [אסתר ד', ט"ז] וְכַאֲשֶׁר אֲבֹדְתִי אֲבֹדְתִי, כאשר אבדתי מבית אבא כך

אובד ממך, עד עכשיו באונס ועכשיו ברצון. אבל הרמב"ן אומר, שזה לא לפי כל הדעות, כי הדבר תלוי במחלוקת אב"י ורבא.

כך הרמב"ן כותב, בתורת חידוש שלו. וז"ל, ונראה לי, דמאן דגריס באגדה דאסתר אשת איש הואי, כדאמרי' [מגילה יג:] שהיתה עומדת מחיקו של אתשורוש וטובלת ושוכבת בחיקו של מרדכי, ודריש [שם טו.] כאשר אבדתי מבית אבא אבדתי ממך, סבר לה כאב"י [עין מסכת מגילה דף ט"ו עמוד א'] בטעמא דקרקע עולם, דהוא טעמא שייך אפילו באשת איש.

אבל רבא דפריש משום (הנאתן) [הנאת עצמן], ליתיה לטעמא אלא בשאר עבירות דפרהסיא, ובגמ' לא דייקנין בה באישות כלל, דהא מסיימא לן ולא סבירא לן אגדתא דרב ירמיה בר אבא דהתם. דעת הרמב"ן היא, שלפי רבא, אסתר לא היתה אשתו של מרדכי.

וכך כותב גם הכסף משנה, בדעת הרמב"ם [הלכות יסודי התורה פרק חמישין]. הרמב"ם שם כותב את הכללים לגבי ייהרג ואל יעבור, מתי יעבור ומתי לא וכו'. וז"ל הרמב"ם [בהלכה א'], כל בית ישראל מצווין על קדוש השם הגדול הזה וכו'. כיצד? כשיעמוד גוי ויאנוס את ישראל לעבור על אחת מכל מצוות האמורות בתורה או ייהרגו, יעבור ואל ייהרג וכו'.

ובהלכה ב' אומר הרמב"ם, במה דברים אמורים, בשאר מצוות, חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים. אבל שלש עבירות אלו, אם יאמר לו עבור על אחת מהן או תיהרג, ייהרג ואל יעבור. בד"א בזמן שהגוי מתכוין להנאת עצמו, כגון שאַנְסוֹ לבנות לו ביתו בשבת, או לבשל לו תבשילו – אין לו מטרה להעביר את היהודי על דתו – או אנס אשה לבעלה וכיוצא בזה. אבל אם נתכוין להעבירו על המצוות בלבד, אם היה בינו לבין עצמו ואין שם עשרה מישראל, יעבור ואל ייהרג וכו'.

גילוי עריות, זה באשת איש. אבל לגבי גוי, האיסור אינו מדין גילוי עריות, אלא מדין זלא תתחתן בס', ועל כך לא נאמר עניין ייהרג ואל יעבור.

שערי יצחק – השיעור השבועי

המדברים על כך. וגם הבן איש חי כותב על כך בכמה מקומות בספרו בן יהודע [מגילה דף י"ג ד"ה ביקש] בזה"ל, נראה לי כיון שלפי דברי הזוהר ורבינו האר"י, היתה השידה משמשת עמו, א"כ אין בזה השינוי היפך הטבע וכו'.

שאל ידידנו רבי אלון גרטי הי"ו, כאשר דיברתי איתו על כך, וביטאתי ג"כ בסגנון זה, מה הפירוש לפי דעת הזוהר? תחליטו. או שהיתה שדה, או שלא היתה שדה. מה זה, לפי הזוהר, היתה שדה? על מה אתם מדברים?

איך מתאמים כאן, בין כל הדברים הללו? בסופו של דבר ברצוני לומר, כי אלו ואלו דברי אלהים חיים. צריכים רק להתעמק בדברים, ואז יהיה מובן כיצד לסדר את הדברים האלה. אלא שאני רואה כי בעת לא אספיק להסביר באופן שיהיה מובן אל נכון, לכן רק אומר שצריך לדעת שהכל אמת.

הרי זהו גם הסגנון של הבן יהודע, לפי הזוהר והאר"י. לכאורה מה הפירוש? מה היה בפועל? אולם לאט לאט הכל יהיה מובן, והכל יסתדר בעז"ה.

גילוי מרעיש שנתגלה בזמנינו, כי משתקפת ע"ג ההרים בחצי האי סיני, דמותו של משה רבינו ע"ה אוחז במטה.

ברצוני לסיים בעזרתו יתב' בגילוי מרעיש, חידוש חדש שנודע לי בזמן האחרון.

אם אתם זוכרים, בעבר דיברנו על כך, כי במבנה ההרים שבין ירושלים לבית אל, רואים בצילומי לוויין את שם הוי"ה ברוך הוא. הבאנו גם תמונה של זה, בחוברת שערי יצחק ושיעור מוצש"ק ויצא ומוצש"ק מקץ, שנת התשע"ח. רואים בגובה תשע מאות קילומטר, בצילום של לוויין, שם הוי"ה ברוך הוא.

נראה שהדבר רמוז בפסוק שאמר יעקב [בראשית כ"ח, ט"ז], **אֲכַן יֵשׁ יְיָ בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי**. שישנו שם הוי"ה ברוך הוא המצוייר שם ע"ג ההרים, ויש את התמונה. ועד היום, לא ידענו.

בעת תשמעו חידוש גדול נוסף. רואים דמות של משה רבינו, משתקפת במדבר סיני, בצילום

מכאן מדייק הכסף משנה, ופסק רבינו כרבא. ונראה דסבירא ליה כהרמב"ן, דגוי הבא על בת ישראל, לאו בכלל ג"ע הוא. דא"כ לרבא דאמר הנאת עצמן שאני, כלומר אפילו עבדה מעשה, הא אמרינן דבשלש עבירות יהרג ואל יעבור אפילו מתכוין להנאת עצמו. אם זה היה בגדר גילוי עריות, אזי אפילו שהגוי מתכוין להנאת עצמו, היה צריך להיות אסור.

ובהמשך הוא כותב במפורש, ולית ליה דרשה דאל תקרי לבת לומר דהיתה אשת איש. הוא – הרמב"ם – סובר, שהיא לא היתה אשת איש. צריכים להבין, את העניין הזה. ישנה כאן מחלוקת. י"א שאסתר היתה אשתו של מרדכי, וא"כ היא אשת איש, וי"א שלא. איך אפשר להבין את המחלוקת הזאת? כיצד אפשר להבין, שתהיה מחלוקת בין חז"ל על כך? אמנם אלו דברים שכבר עברו, זאת אינה מחלוקת במציאות, אבל עכ"פ הדבר צריך ביאור.

ישנם האומרים, כי יש מדרשים חלוקים. אבל ישנם כאלה שאינם מסכימים לכך. לדעתם אין דבר כזה מדרשים חלוקים. כל מה שחז"ל אמרו הכל זה אמת, למרות שנראה ואתה חושב שזה חלוק [עייני שיעור מוצש"ק פינחס ומוצש"ק מטות התשע"ג].

צריכים להסביר זאת. אבל נחתום, במה שכתוב ברעיא מהימנא בזה"ק פרשת כי תצא דף רע"ו, הזכרנו זאת כבר בעבר [מוצש"ק ויגש התשפ"ב], שם כתוב שאסתר היתה יודעת בכח שם המפורש להפריד את החלק הרע שבה, היתה מתעלמת מן העין, וברגע אחד נגלית שידה במקומה. היא היתה מתחלפת. כאשר היא רואה שאחשורוש רוצה לבוא לקראת עבירה, מיד היא היתה אומרת שם המפורש ונעלמת. מובן כי היא לא יכלה להישאר במקומה, כי אז יהיו שתים. היא היתה חייבת שתהיה מישהי במקומה, ושהיא לא תהיה במקום.

הדבר מובא גם ע"י רבינו האר"י ז"ל, בספרו עין חיים [שער קליפת נוגה פרק ו'], ובעוד ספרים רבים

לויין מגובה עשרים אלף קילומטר. הפלא ופלא.

הדבר נודע לי רק ממש בזמן האחרון, באמצעות ספר נר יוסף [דף נ"ו] שכתב כך, בימינו יש לנו דוגמא מוחשית לכך, כי יש צילום לויין, שמראה בבירור ששטחים נרחבים בחצי האי סיני, נוצרו בדמות אדם זקן לבוש גלימה, ומטה בידו, משקיף על ארץ ישראל. לא ברור אמנם שזהו משה רבינו, אבל עוד מעט תראו, שעכ"פ יש המייחסים אותה למשה רבינו.

ראיתי את התמונה הזאת. ביקשתי מהמשב"ק הרב שילה הי"ו לאתר את התמונה הזאת, בכדי לראות בעצמי את זה. ממש מדהים.

אומרים שזהו משה רבינו, וזה נראה ממש כפי שנאמר [דברים ל"ד, ז'] **לֹא כִהְתָה עֵינֶיךָ, וְלֹא נָס לְחַהּ.** רואים אדם זקן, אבל עם לחיים סמוקות ממש ועיניים פתוחות, ומסתכל מהר סיני. אומרים שזהו הר סיני, המקום נקרא בערבית **גִּבְל מוּסַא**, דהיינו הר של משה. כנראה, לפי הרבה הסימנים, נראה שזה ההר של משה רבינו. בדיוק המקום שם. ממש מדהים. בספר נר יוסף כתב, **יש מייחסים ... למשה רבינו,** אבל חושבני כי הדבר נכון, כי רואים שהוא מחזיק מטה בידו, **מֵטָה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ** [שמות ד', כ"ז].

אין ספק שדמות זו לא יכלה להיווצר אלא על ידי הבורא עצמו, שברא חבל ארץ זו, במבנה טופוגרפי, שכל חלק ממנו מציין חלק מדמות זו. בגלל שהמרחק כל כך גדול, של עשרים אלף קילומטר, אז הכל מתקטן, ורק אז במצב הזה הכל מתחבר ומסתדר, ורואים עי"ז ממש פנים של אדם, עם גלימה.

נכדי הבחור מרדכי תם הי"ו שאל אותי, אם אכן זאת הדמות שלו, אזי נראה ונבדוק האם יש לו פיאות ארוכות? הלכתי להסתכל בתמונה, והוא כמו הבבא סאלי זיע"א, הגלימה כנראה מכסה אותן. הרי לבבא סאלי היו פיאות, כשאר מצלמים אותו מהצד והגלימה מוסטת, רואים את הפיאות שלו, אבל כאשר הוא מכוסה לא רואים את הפיאות, לכן בדרך

כלל אי אפשר לדעת. רואים רק את הזקן, ואת הפנים.

ואם תשתנה הצורה הפוטוגרפית של שטח זה, תשתנה בעיקבותיה גם דמות האדם שהיא משקפת.

והוא חוזר על כך שוב [שם בדף ס"ה] וכותב בזה"ל, **ה' ברא את כל העולמות, כדי שהאדם יראה כפי שהוא.** כי הוא תמונת היקום. לדוגמא, (באינטרנט יש) [נתפרסם כיום בכל העולם] – הוא אומר שהדבר התפרסם בכל העולם, אינני רוצה להגיד במפורש את המלה 'אינטרנט' [מרן שליט"א אומר את המלה הזאת באותיותיה] – תמונת לוויין של כל חצי האי סיני, בדמות אדם עם פנים זקן ארוך, עם מקל ביד, עומד ומביט על ארץ ישראל. הם טוענים שזה משה רבינו. התמונה של חצי האי סיני, עם האגמים והעצים והחולות שלה, מראים דמות אדם ברורה. אי אפשר לצלם את כל חצי האי סיני בבת אחת, רק מהחלל. אף אחד לא יכול לצלם תמונה קטנה של כל חצי האי סיני, על כמה סנטימטרים. רק מהחלל.

אם יחסר בחצי האי סיני איזה עץ או מעיין, או חורשה, יהיה חסר בתמונת האדם הזה איזה אבר. כי כל חצי האי סיני, היא דמות אדם אחד.

זה מה שהתורה אומרת "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו", פירש רש"י, בצלם העשוי לנו. כי אלהים הוא לא גשמי, שיהיה לו צלם או דמות. אלהים ברא קודם את העולמות, האדם הוא סוף הבריאה. הוא העתק תמונה מכל הבריאה, בקטן. אז כמו שאם נמחק בחצי האי סיני חורשה גדולה, נפגע בתמונה הגדולה, כשאנו חוטאים ופוגמים בעולמות אנו מעוותים את תמונת האדם שבנו. וכשכתוב "בצלמינו כדמותינו", הכוונה לצלם העולמות וכו' עכ"ד.

זהו הדבר שנתפרסם. אני אומר לכם זאת, ראשית מכיון שזהו דבר מאד מדהים, ומצד שני אני מתפלא, כי זה ידוע כבר שלוש עשרה שנה, ואינני יודע מדוע עניין זה לא התפרסם כראוי. ניסיתי לברר, אבל לא הצלחתי.

הודעה חשובה!

שיעור זה הוקלד עפ"י שמיעה בעיקר, נערך והגה לפי הבנת העורך. השיעור היה לנגד עיני מרן שליט"א קודם הוצאתו, הוסיף עניינים וציין מקורות, שיפר ותיקן דברים רבים, אולם מפאת העומס הרב המונח על כתפיו, נבצר ממנו לעבור הגהה מדוקדקת, להאיר ולהעיר בהרחבה כבשיעורים שעברו. לאור האמור, בכל ספק או שאלה המתעוררת למעיין בשיעור זה, יש לו לברר היטב את הדבר להלכה ולמעשה אצל מרן שליט"א. הערות ותיקונים יתקבלו ברצון.

***

ניתן להקדיש כל שיעור להצלחה ולרפואה, או לעילוי נשמת. השם יוזכר בל"ג בתחילת השיעור מפי מרן הגאון שליט"א, וכן באמירת "מי שבירך" בסוף השיעור. פרטים בטלפון: 050-4140741. והתורמים והמסייעים להפצת התורה ולזיכוי הרבים, ימלא המקום ברוך הוא כל משאלות ליבם לטובה, אכי"ר.

בקיצור, חסרים לי כאן פרטים. חושבני כי הבעיני היא, שמי שפירסם את התמונה, כתב על זה 'כל הזכויות שמורות'. ברם חושבני כי זאת טעות, מה זה 'זכויות שמורות'? אדרבה, מצוה לפרסם חנם תמונה כזאת. לכל הפחות, שיסכים לפרסם תמונה של 'שחור לבן'. התמונה בעצמה היא צבעונית, ממש מדהימה, אבל צריך שלא יהיו זכויות שמורות, לזכות את העולם. חושבני שהדבר יעשה התעוררות עצומה. ממש מפליא לראות דבר כזה, גם אם הדבר היה במקום אחר בעולם.

רצוני לדבר בל"ג על הנושא בהרחבה ובאריכות, יש לי כמה דברים להסביר בקשר לנושא הזה, אבל אינני רוצה לדבר לפני שיש לי פרטים מדוייקים על העניין. על כן, מי שיכול לפעול, מי שיודע, בכדי להשיג לנו פרטים וכו' לגבי כל העניין הזה, ומסביב, מי שישתדל בכך, בעז"ה זכות הרבים תלויה בו.

שאלה מהקהל: לגבי יעל, שהיתה אשת חבר הקיני, הלא כתוב שזרעו של קין נכרת. תשובת מרן שליט"א: המדובר כאן הוא על שורש הנשמה, לא על צאצאיו בפועל. השם ברוך הוא יזכנו ויסייענו על דבר כבוד שמו, אכי"ר.

